

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Eiropas Sociālā fonda investīciju efektivitātes un ietekmes izvērtējums valsts pārvaldes attīstībā un nodarbināto profesionālajā pilnveidē

KOPSAVILKUMS

Iepirkuma identifikācijas
Nr. FM2019/44 (TP IZV)

2020. gads

Izvērtējuma mērķis un metodoloģija

Izvērtējuma objekts ir 2014.-2020. gada ES fondu plānošanas perioda darbības programmas «Izaugsme un nodarbinātība» 3.4.2.1. pasākums «Valsts pārvaldes profesionālā pilnveide labāka tiesiskā regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās».

Izvērtējuma metodoloģisko ietvaru veido divas savstarpēji papildinošas izvērtējuma pieejas: **ieviešanas izvērtējums un teorijā balstīts ietekmes izvērtējums**. Izvērtējuma metodoloģiju veido vairāku starptautiskajā izvērtēšanas praksē pielietotu izvērtējuma metožu kombinācija – pārmaiņu teorija, ietekmes faktoru analīze un izvērtējuma rubrikas.

Izvērtējuma mērķis ir īstenot neatkarīgu, ārēju pētījumu, lai novērtētu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ieguldījumu efektivitāti un lietderību, kā arī ietekmi uz valsts pārvaldes attīstību un nodarbināto profesionālo pilnveidi mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās.

Datu drošticamībai un validitātei izmantota metodoloģiskā triangulācija, kad informācija pārbaudīta un salīdzināta ar vairākiem avotiem, tostarp izmantojot vairākas datu ieguves vai analīzes metodes, t.sk., **intervētas 77 personas un aptaujā piedalījās 38% no iesaistītajām institūcijām**.

1. attēls Datu ieguves metodes un galvenie datu avoti

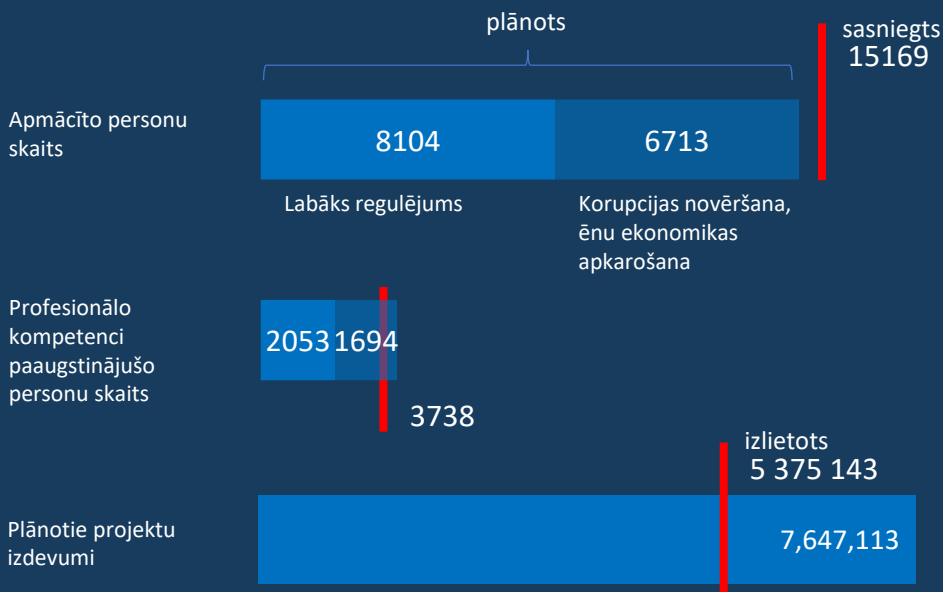

3.4.2.1. pasākuma raksurojums

Pasākuma ietvaros tika īstenoti četri projekti:

Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide labāka regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta jomā - U-projekts	Valsts administrācijas skola	06.01.2016 - 30.06.2022	3 558 196 EUR
Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā - K-projekts	Valsts administrācijas skola	06.01.2016 - 30.06.2022	2 863 077 EUR
Publiskā sektora revidentu profesionālā pilnveide komercdarbības vides sakārtošanas, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā - Valsts kontroles projekts	Valsts kontrole	01.01.2017 - 30.09.2020.	299 745,90 EUR
Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programma - Valsts kancelejas projekts	Valsts kanceleja	01.01.2017 -- 30.09.2020	926 094 EUR

Pasākuma ietvaros sasniegtie iznākuma un rezultātīvie rādītāji:

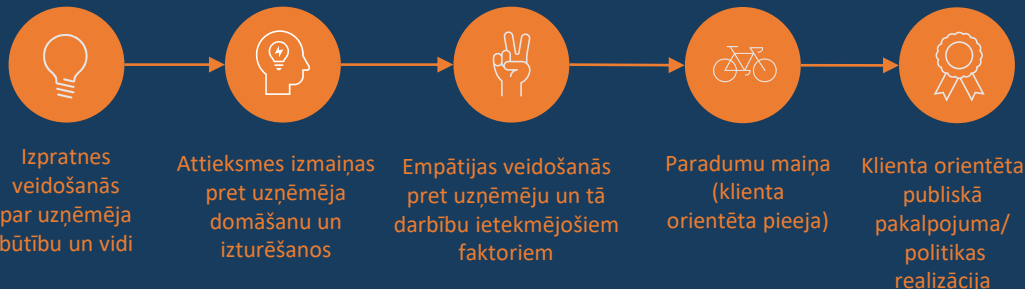

2. attēls Pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

U-projekta efektivitāte, lietderība un ietekme

Projekta iznākuma un rezultātu rādītāji ir sasniegti proporcionāli plānotajam progresam. U-projekta apmācībās ir iesaistīta valsts pārvaldes institūciju kritiskā masa, kas ir veicinājis attieksmes, izturēšanās un paradumu maiņu valsts pārvaldē:

Lielākā daļa apmācību dalībnieki apstiprinājuši, ka projektā gūtās zināšanas tiks pielietotas darbā un ir konstatēti šādi pozitīvie gadījumi, kas rezultējušies ar uzlabojumiem institūciju darbā vai pakalpojumos - tiek uzsvērta LEAN apmācību praktiskā pielietojamība un dizaina domāšanas apmācību ieguldījums atsevišķu valsts pārvaldes institūciju darbības procesu uzlabošanā:

«Līdz šim procesus esam veidojuši tā, lai mums iekšā (iestādē) ir viss ātri un efektīvi. Tagad skats, ka pakalpojums ir jāveido, lai ērti ir arī klientam. Ir notikusi fokusa maiņa.»

Var konstatēt, ka projektā iegūtās zināšanas un prasmes ir pielietotas, lai rosinātu vairākas būtiskas izmaiņas uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un administratīvā sloga mazināšanai, piemēram:

Būvniecības valsts kontroles birojs ir pilnveidojis iespējas digitālai būvniecības dokumentu saskaņošanai, kas samazina papīra formā iesniegto dokumentu skaitu, laiku un pakalpojums ir pieejams 24/7.

Valsts vides dienests vienkāršoja procedūru Zvejas atļaujas (licenču) izsniegšanai rūpnieciskai zvejai iekšējos ūdeņos, paredzot, ka klientam turpmāk jāvēršas tikai pašvaldībā nevis divās iestādēs.

Šajās pārmaiņās būtiska loma ir veiksmīgai U-projekta sinerģijai ar SAM 3.4.2.3. projektu "Publisko pakalpojumu pārveides metodoloģijas izstrāde un aprobācija"

K-projekta efektivitāte, lietderība un ietekme

Ir nozīmīgs progress attiecībā uz iznākuma un rezultātu rādītāju vērtību sasniegšanu. Projektā īstenotās apmācības balstās nozares politikas vajadzībās un mācību tēmas atbilst institūciju taktiskajiem un stratēģiskajiem mērķiem.

Uzlabotas zināšanas par korupcijas/ēnu ekonomikas apkarošanu /novēršanu

Palielinās darbinieku motivācija un kompetence

Stiprinātas operatīvās darbības, uzlabota korupcijas risku identificēšana

Stiprināta starpinstitutionālā sadarbība un korupcijas novēršanas kultūra

Sistēmiska noziegumu atklāšana un mazināti korupcijas riski valsts iestādēs

Projekta izvēlētā pieeja – veicināt ciešu komunikāciju starp dažādām iestādēm, ir sekmējusi vienotāka priekšstata veidošanos par korupcijas apkarošanas problēmu sistēmā kopumā un vienotu jēdzienu interpretāciju, ko atzīst arī ārvalstu eksperti:

«Latvija spēja iesaistīt tiesnešus, prokurus, policistus, izmeklētājus, nodokļu izmeklētājus. Tas bija unikāli. Cilvēki no dažādām iestādēm strādāja kopā, viņi veidoja kopīgo izpratni. [...] viņi runā kopīgā valodā.»

K-projektam ir pierādāma ietekme uz korupcijas un ēnu ekonomikas apkarošanas iestāžu kapacitāti, apmācības ir sekmējušas stratēģisko un operatīvo analīzes metožu efektivitāti, piemēram:

Projekta ietvaros tika īstenoti starpinstitutionālu sadarbības pasākumi, kuros praktiski tika izmeklētas lietas saistībā ar ekskluzīvo automašīnu nelegālo apriti, aizdomīgajiem darījumiem ar nekustamo īpašumu un „naudas mūļiem”. Rezultātā tika ierosinātas vairākas krimināllietas par konstatētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem šajās jomās

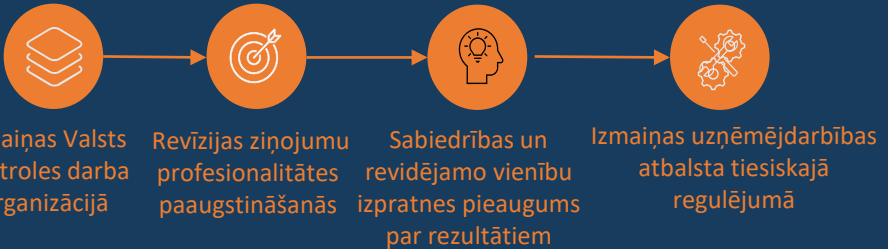
Saistībā ar naudas atmazgāšanu tika risināti tiesiskās palīdzības nodrošināšanas jautājumi, jo šāda veida noziegumiem ir startpautisks raksturs, kas jāva stiprināt sadarbību starp ASV un Latvijas atbildīgajām institūcijām (Latvijas tiesībsargājošo iestāžu, Prokuratūras pārstāvjiem un Federālā izmeklēšanas biroja pārstāvjiem).

Apmācības ir sekmējušas izmaiņas vairākos Latvijas normatīvajos aktos, kas ļaus efektīvāk cīnīties ar ēnu ekonomiku, t.sk., **Kriminālprocesa likumā**, **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā** un **Sankciju likumā**. Projekta darbību rezultātā pieauga konstatēto, izmeklēto un kriminālvajāšanai nosūtīto lietu skaits, palielinās institūciju skaits, kurām ir izstrādāti iekšējie pretkorupcijas plāni.

Valsts kontroles projekta efektivitāte, lietderība un ietekme

Valsts kontrole apmācību projekta ietvaros, pateicoties optimālai visu līmeņu atbildīgo personu iesaistīšanai aktivitāšu plānošanā un organizēšanā, ir pārsniegusi plānotos projekta rezultātu un iznākuma rādītājus. Projekta profesionālās pilnveides pasākumos piedalījās lielākā daļa no Valsts kontroles revīzijas personāla, kā arī iekšējie auditori no vairākām citām iestādēm.

Apmācību dalībnieki tika izvēlēti, ņemot vērā Valsts kontroles darbības prioritātes, piemēram, atsevišķas pilotrevīzijas, kā arī nepieciešamību uzlabot darbinieku kompetences specifisku revīziju veikšanā. Lielākā daļa apmācību bija vērstas tieši uz iestādes iekšējo procesu un darba kvalitātes uzlabošanu, kas prognozējami uzlabos iestādes darbības novērtējumu. Projekta rezultātā ieviesti vairāki uzlabojumi Valsts kontroles darbā saistībā ar revīziju finanšu un ekonomiskās ietekmes novērtēšanu, pilnveidotas rakstiskās un vizuālās komunikācijas metodes revīzijas rezultātu skaidrošanai un viedokļa paušanai gan revidējamām vienībām, gan plašākai sabiedrībai, piemēram:

Projekta rezultātā izstrādātas un darba procesā ieviestas jaunas vadlīnijas revīziju finanšu un ekonomiskās ietekmes novērtēšanai monetārā izteiksmē. Tā rezultātā ir uzlabojies veids kā revīzijas nepieciešamība un rezultāti tiek skaidroti plašākai sabiedrībai, aprēķinot un skaidrojot finanšu, ekonomiskos un citus ieguvumus.

Mazāka ietekme konstatējama **iekšējo auditoru** pārstāvēto institūciju darbā. Ir konstatētas iegūto zināšanu un prasmju rosinātas izmaiņas un uzlabojumi lēmumu pieņemšanas procesos, bet nepieciešami turpmāki procesi izmaiņu ieviešanai visu institūciju darbā:

„FM šobrīd gatavo ziņojumu Ministru Kabineta par iekšējo auditoru kompetences paaugstināšanas pasākumu nepieciešamību. Iekšējā audita padomē ir nolemts vērst uzmanību Valdībai, ka ir nepieciešams celt kapacitāti un kvalifikāciju iekšējiem auditoriem.”

Valsts kancelejas projekta efektivitāte, lietderība un ietekme

Rezultāta un iznākuma rādītāji Valsts kancelejas projektā ir pārsnieguši plānotās vērtības. To veicināja daudzveidīgās apmācību pieejas, inovatīvas apmācību metodes, tematiska koncentrēšanās un aktīva augstākā līmeņa vadītāju līdzdarbība. Projektā izmantotā sistēmiska pieeja apmācībām, kas ietvēra gan darbu individuāli (vajadzību izvērtējums, individuāls attīstības plāns, apmācības, atbalsta rīki), gan sadarbībā (moduļu apmācības, diskusiju platformas) [uzskatāma par labo praksi](#).

Attīstītas augstākā līmeņa vadītāju kompetences un prasmes

Uz savstarpējo un starpnozaru sadarbību vērstas apmācību pieejas

Rosināta vadītāju motivācija veikt pārmaiņas, stiprinātas līderības prasmes

Sistemātisku pārmaiņu procesu aizsākuma pazīmes

Projekta ietekmes kritiskais mainīgais ir [veiksmīgi izvēlētā projekta ieviešanas stratēģija](#), tā īstenošanu uzticot par valsts pārvaldes reformu procesiem atbildīgajai Valsts kancelejai. Tā īstenošanā iesaistītā komanda, ciešā sadarbība ar Valsts administrācijas skolu un iespēja nodrošināt sinerģiju ar citiem paralēliem procesiem ir būtiskākie faktori, kas paaugstina projekta ietekmes potenciālu.

«Sadarbība, izpratnes veidošana, informācijas apmaiņa ir veiksmīgs ieguvums. Beidzot iestāžu vadītāji redz, runā, savstarpēji apmainās ar idejām – tas ir viens no sasniegumiem. Agrāk nebija tādas iespējas.»

«Pārcirst nerunāšanu starp iestādēm – tā ir ļoti vērtīga lieta.»

2018. gadā Valsts Kanceleja uzsāka īstenot projektu #GovLabLatvia inovāciju laboratorijas, kas pakāpeniski tiecas kļūt par publiskā sektora inovācijas kompetences centru. Izvērtējuma gaitā tika konstatēta sinerģija starp #GovLabLatvia inovāciju laboratoriju projektu un Valsts kancelejas projekta gada tēmām, piemēram, 2019. gada tēmu "Inovācijas un eksperimentēšana".

Izvērtējuma veikšanas brīdī projekta tieša ietekme uz jomu ir konstatējama atsevišķos gadījumos: izmaiņas lielākoties ir individuālas un pagaidām vēl nav konstatējamās sistēmisku pārmaiņu pazīmes. Vienlaikus, ir konstatējama virkne pierādījumu, kur projekta sniegtās iespējas, elastīgums reaģējot uz situācijas izmaiņām, un [dažāda veida un līmeņa intervence ir veicinājusi noteiktu valsts pārvaldes reformu procesu uzsākšanos ar augstu ietekmes potenciālu](#).